

თეატრი

№ 48

საგოველ-კვირბო სალიტერატურო და სამხატვრო გაზეთი.

№ 48

30 ბიორგოზისთვის

გამოცემა ყოველ კვირას

1886 წელსა.

ესი გაზეთი „თეატრი“-სა ერთს წლით..... 5 მან. X სსკვარ წლით.... 3 მან. სხვა ვადით ხელის მოწერა არ მიიღება.

ხელის მოწერა მიიღება: თბილისში რედაქც. ვახტანგის ქარვას. თოთში ბ-ნი ბესარიანს ვაღანდაქსთას.

ცალკე ნუმერი გაზ. „თეატრი“-სა ღირს 15 კაპ.

ისეილება: თბილ. ისში: ხარკიანის წიგნის მაღაზიაში, შავერდოვის სააგენტო კონტორაში, ალიხანოვის პაპიროზის მაღაზიაში, ხიდის ყურთან. ქუთაისში კილაძეთ წიგნის მაღაზიაში და ბათუმში პარიკმახერ არსენასთან.

გამოგზავნილი სტატიები; კორესპონდენციები, ლექსები და სხვა წერილი წერილები. თუ რედაქციამ საჭიროდ დაინახა შესწორდებიან. რედაქცია უპორილესად სთხოვს ბნთ წერილების ავტორთ სტატიები გარჩევით რევენ დაწვრიონი.

გამოგზავნილი ხელთ-ნაწერები რედაქციაში ინახება მხოლოდ ერთს თვეს. სტატიების უკან გავზავნას რედაქცია არ კისრულობს. ყოველ წერილში აუცილებლად მოხსენებული უნდა იყოს ავტორის სახელი, გვარი და საცხოვრებელი ადგილი.

გარეშე მცხოვრებთათვის ადრესი: Тифлисъ. Въ редакцію газ. „ТЕАТРЪ“ Галерея быв. Арцруни № 110

ქართული თეატრი

დღეს ქართულ დრამ. დასისაგან წარმოდგენილი იქნება:

I

ალერსთა პადე

კომედია 3 მოქმედებ. ვაღმოკ. პ. უმიკაშვილისაგან

II

დივერტისმენტი.

მონაწილეობას მიიღებენ: მ, საფარ-აბაშიძისა ნ. ვაბუნი.—ცაგარლისა მელიქოვისა, ლეონიძისა, ბ-ნი აბაშიძე, მესხიევი, აწყურელი, ტყეიაველი, ნე-ბივარიძე და სხვანი.

დასაწყისი სწორეთ 7 1/2 საათზე.

ორი სურათი.

ორს სახეს-მხატრობას თუაღი უმწერს; ვინ დასჯატა ესე მშენებრები! მუხედაჯ და გუღა სარობს და გიბეერს; უმწერ, უმწერ და კელაია მოადებო!

ერთმანეთისა ჭკვანან ვით ნამის ცვაზნი; უნდა იუვენ ორნივე მისვე ერთისა, ისივე დაწვნი და ბავენი ტურფანის, შავს წამ-წამს ქვეშ ისივე ხათული ცისა, ისივე ის თმა აბრეშუმი, გიშური გადდაშლილა სხეტაკს მკუდსა და მხკებსა, ისივე სხსე, ნაზი და მშენებური,— მავრამ ზოგშიც არ ჭკვანან ერთმანეთისა.

ერთი მნათობს ვით მისის სხავზედ ცისკარი, თითქოს ამბობს: „შემომხედეთ რა ვარო!

Handwritten signature

მხედვეთ ნათელს, ან მინახავს დღე მწარა
ცის ვარსკვლავსა, გაფურჩქილ ვარდს ვგვეწრა!

მეორეა მქმუნავი, თავ-მისწილი,
ტურფა თვალი აქვს მოცული ბუნდითა,
ხელნი გულსედ. ოცნებას მინდობილი
ჭკაკს მთიებსა ცის ლაქვარდში დილითა.

ორსედეუ გო სხანს ისაჲ მადლი მღვთისა:
ისეუ ოგი სიმშვიდე, გულ წრფელობა,
ისეუ ოგი თვალში სიწმინდე ცისა,
ისაჲ ტურფა სხანს მოწყობილობა!

ვინც გსტავდა. ნეტა მასინ რას გრძნობდა,
როცა მას წინ ოვექ თმა გარდაშლილი?
უკვლავად მალღას გრძნობითა თრთოდა,
დაეუქდა გულ წარე სიყვარული.

პ. ო.

მ ო თ ს რ ო ბ ა ნ ი

ლოთი კახის სიკვდილი.

(გაგრძელება.)

მთელს სამ დღეს ერთად დაჭყვეს სამნივემ კარ-
ში გამოუსვლილად, ქალიშვილი მესამე დღეზე უფ-
რო ავად ვაზნდა და უკანასკნელი საკმლის ნაპცეცე-
ციები კი შეეჭამათ, მეტი გზა არ იყო, ერთი მათგან-
ი უნდა წასულიყო რამეს საშოვრად. რდგან ქალი-
შვილი ძალიან სუსტად იყო, დაღამდა თუ არა მა-
წანწალა-მამა გავიდა ოთახიდან.

იმან იშოვა ქალიშვილისათვის წაპალი და ცო-
ტა ფულიც, ასე რომ ორ-სამ დღეს სიცოცხლის გა-
გრძელება შეეძლოთ კიდევ. ღამით ის წავიდა შინისა-
კენ. იმას სირაჯხანასთან უნდა გაველო; იგი ერთს
წუთს შეჩერდა აქ, გაუარა გვერდს, გამობრუნდა,
ისევ შეჩერდა ცოტა და ბოლოს შევიდა. იმან ვერ
შენიშნა იქ ორი უცნობი კაცი, რომელნიც შემსვ-
ლელებს ათვარიელებდნენ. ის ისინი იყო ანებებ-
დნენ თავს თავის უნაყოფო ძებნას, რომ მისმა გა-
ჩერებამ და გამობრუნებამ მიიქცია მათი ყურადღება.

— გცივა... დალიე ერთ ჭიქა ჩემთან, ძმობი-
ლო, — სთქვა ერთმა მათგანმა და მიაწოდა ჭიქით
ღვინო.

— მეც მცივა, — სთქვა მეორემ და დასცალტეს
თუ არა, გაიესო ჭიქა მაწანწალამ მოიგონა თავისი
შვილები და ის ბადე, რომელშიაც მისი ვაჟი-შვილი
იყო გაბმული. მაგრამ რა იყო ეს ლოთისათვის? იგი
სვამდა და თან მონებაც ეკარგებოდა.

— ნისლიანი და ბნელი საღამოა, უფალო ვარ-
დენ, — წასჩურჩულა ყურებში ერთმა უცნობთაგანმა,
როცა იმან დააპირა შინ წასვლა და ნახევრად ფული
შექვსული ჰქონდა. ვინ იცის, ეგებ მისი ქალიშვილის
სიცოცხლე იმ ორიოდ გროშზე იყო დამყარებული.

— სწორედ იმისთანა ღამეა, უფალო ვორდენ,
როგორიც დამალულებისათვის საჭიროა, წასჩურჩულა
მეორემაც.

— გამიგონე კაცო, — სთქვა იმან, რომელმაც
პირველად დაიწყო ლაპარაკი, და მიიყენა კუთხე-
ში. — ჩვენ სულ ერთს ახალ-გაზნა გაქცეულს ვეძებ-
დით, გვინდოდა მისთვის გვეთქვა, რომ ეხლა დროა
და მზათაც არის თქო ყოველისფერი, მაგრამ ვერ
ვიპოვეთ, რადგან თვითონ ვერ მოახერხა ერთხრობია
ჩვენთვის თუ სად დაიმაღა ლონდონში როცა
მოვიდა. იგი ხომ აქ არის? მამამ უარი განაცხადა.
უცნობებმა ერთმანეთს გადახედეს.

— გემიც მზათ არის, რომელიც აქიდან უნდა
გავიდეს შუა-ღამეს, როცა წყალი მოიმატებს, — გა-
აგრძელა პირველმა მოსაუბრემ, — და იმას ჩვენ გაღ-
მა გავიყვანთ. ჩვენ იმისთვის სხვა სახელით წასვლა
მოვახერხებთ და უკეთესი კიდევ, რომ ფულიც გა-
დავიხადეთ მის მაგიერ. ბედნიერება ისაა, რომ შენ
აქ შეგვხვდით. იმათ მამას უფრო და უფრო დააღე-
ვიეს ღვინო, და ხუთი წუთის შემდეგ მამამ, თე-
თონაც არ იცოდა როგორ, გადასცა თავისი შვი-
ლი ჯაღათს...

მძიმედ და მოწყენილად მიდიოდნენ საათები
და ძმისათვის; ისინი ძალდატანებით უფლებდნენ ყურს
უბრალო შრიალსაც კი. ბოლოს შემოგსმათ ფეხის ხმა
კიბეზე და მამაც შემოჭრა მალე შინ.

ქალიშვილმა შენიშნა, რომ მამა მთერალი იყო
და მიეგება სანთლით ხელში; მაგრამ უეცრად შეჩერ-
და, შეჭკივლა ხმა-მალა და უგრძობლად დაეცა
იატაკზე, იმან დაინახა უცნობი მამა-კაცის ჩრდილი,
ორივე უცნობნი შეცვიდნენ ოთახში და ერთი თვა-
ლის დახამხამებაში ახალგაზნა დატუსაღებული და
ხელებ შეკრული ეგდო.

— ბებერის წყალობით ყოველისფერი მშვიდო-
ბიანად და კარგად გათავდა, — უთხრა ერთმა მძებ-
ნელმა (СЫЩИКЪ) მეორეს. — ააყენე გოგო, ტომ;
აღექ, ადექ, გოგო, — ცრემლებით უბედურებას ვერ

პირიად, ხელები თრთოლით, მაგრამ ძალდატანებით ცდილობდნენ შემოეგლოჯათ ძელებსათვის ხორცი საცოდავი ქუთუხე შემოსათან ახლო იყო და, სანაე ხმა არ წაერთო, სულ ჰყვიროდა მიშველებოდნენ; ცოტა აიწია და გაჰხედა გრძელ ქუჩას, არცინ არ მოჩანდა.

მოიგონა ლოთმა, რომ ბერი მისი მსგავსი, რომელთაც ჰხვედრიათ ქუჩა-ქუჩა დღე და ღამე წაწალი, ხშირად მარტოობის გამო ქუთუხე შემოლილან, მოაგონდა აგრეთვე, რომ რამოდენიმე წლის წინეთ იმას უამბეს, თუ როგორ ერთხელ მივარდნილ კუთხეში უსახლკარო გლახაკი იღესავდა თავის დაქანგულ დანას, რომელიც გულში დაიტა, რადგან სიკვდილი ამჯობინა წაწალას. ბებერმა მიიღო ამგვარი გარდაწყვეტილება, ფეხებში ახალი ძალა მოეცა: იგი საჩქაროდ მოშორდა იმ ადგილს და გაიქცა სულმოუბრუნებლად, სანამ მდინარის პირას არ გაჩნდა. ტყვესაც, რომელიც თავისუფლებას მოელის, არ უცემს ხოლმე ისე გული, როგორც ლოთის გული სცემდა სიკვდილის წინაშე იმას ვერაინ ვერ მოასწორო თვალი და როგორც მოსწყდა თუ არა შორს ფეხის ხმა, ის გაფრთხილებით წარსდგა ხიდის ბნელ თალ ქვეშ.

წყალი მოდიოდა და აშხაპუნებდა მის ფეხებზე. წვიმამ გადაიღო, ქარი აღარ იყო და ჩამოვარდა ისეთი სიჩუმე და სიწყნარე, რომ ადვილად გაიგონებდა კაცი მდინარის მეორე ნაპარზე წყლის ხმასაც მძიმედ მიავიწყებდა მდინარე თავის ტალღებს: საკვირველი სახე ჰქონდა ზვირთებს; ისინი, შავად ბრჭყვირაღენი, თითქო დასკინოლდნენ მის გაუბედაველობასო; ამასობაში ვიღამაც უკანდამ ჩამძახა წაქეზებით, იმან უკან დაიწია, გაიქცა და შემდეგ და სასოწარკვეთილებით გადავიარდა წყალში. რამოდენიმე წუთის შემდეგ იმან ამოჰყო თავი წყლიდან... მაგრამ როგორი ცვლილება მოჰხდა ასე მცირე ხანს მის გრანობებში და აზრებში! სიცოცხლე, სიცოცხლე როგორიც უნდა იყოს—სიღარიბეში, უბედურებაში, სიმშობილოში, სულ ერთია, მხოლოდ სიკვდილი კი არა! იგი სასტიკად ებრძოდა ზვირთებს, რომელნიც თავზე ევლებოდნენ, და გამწარებული იბრძოდა ამ სიკვდილის განწირულებაში. ვაჟი-შვილის წყევაკრულვა გასწიოდა მის ყურებში. ნაპირი!... ოჰ, ერთი ხელისდადება ხმელი მიწა მანც!... ლამის მიუახლოვდა კიბის პირველ საფეხურებს, მაგრამ წყალმა გამოატრიალა საჩქაროდ და შეავდო ხიდის თაღებ ქვეშ, დასძირა კიდევაც...

იგი კვლავ ამოავდო წყალმა და ისევ და ისევ დაიწყო ბრძოლა სიცოცხლისათვის. ერთი თვალის

დახამხამებაში ნითლად დაინახა იმან შენობები, განათებული ფარნები იმ ხილზე, რომლის თაღებ ქვეშ მდინარემ გაარბენინა, შავი ტალღები, მოკაშკაშე ვარსკვლავნი და გაჩქარებული ღრუბლები... იგი ისევ დაიძირა და ისევ ამოიყურებოდა. ელავდა ცრამ დედა-მიწამდის და მის წინ ყოველიფერი ტრიალებდა. წყალმა ქუხილი დაიწყო მის ყურებში...

ერთი კვირის შემდეგ, რამოდენიმე ვერსის მანძილზე ქვემოთ, წყალმა გამოავდო ნაპირად გაბერილი და საზიზღრად დამახინჯებული—ვერაისაგან ვერ ცნობილი და არაისაგან არ დატირებული გვაში ლოთი-კაცისა მალე მიაბარეს შავ-მიწას, სადაც ის რა ხანია დალბა კიდევაც.

ი. სოჭოველი

დასასრული.

ლექსები

ქრის გუთანს რომ შევხამ, კამბეკებით სსსრიათყო; ზური აღარ მოგვივიდა მკად გულის ყურს დაკურთყო. სდაც სოფელში გავკუნტდი სულ კვივით აკურთყო.

ტზა სიარულმა გაღია, სიბი ქვა წყლისა დენამა; უმაწვილი ბიჭი დაღაა ღამსი ქალის ტქრამა.

პატარა გოგოს უყვარდი, პატარა წითელ თიანსა, ისეთი ჰქონდა ღოყები, უგამდა წითელ ქლაიკსა.

(შეკრებილი კნიაჟნა ევა რაჟდ. ციციშვილისაგან).

ცუდია ცუდი ქვეყანა, ცუდის აკვანიც ირწება, ზოგს აქეს ღსინის ქოაწილი, ზოგი სიმწარით იწება.

ერთი ვინმე მოემე ვნახე, ნამტირალი წყლისა პირსა, გუბებ და არ მეუბნა, სული აიფარა პირსა, დაჰკარქოდა გულის სატრფო, დანა არ უსხნიდა პირსა.

შენს იქით ერთი გვლისა და ვარდი ჰფენია, კოშკი დგას მარმარდოსა, ცას წვერი მიუბჟენია.

სიკვდილმა ჩამოიარა, ობოლი დაჰსკვდა წინაო, სიკვდილი მე წამიყვანე, ობლობა მომეწინაო.

ციხის საგებლად გავკზავნე, ზედ დასტემა ქვანია, მასარბული მოვიდა ქალო მოგაკვდა ჰმარია. სამასარბლო გავიდე სამსაი სული ცხვარია, ამასაც არ დავაჯერე ზედ შემოვარტეი სმალა. შეკრებილი კნიაჟნი ამოღლონ გოდერძისშემოლისაგან.

სინდრიონს ხომ ვერ მისვლ მსჯავრი
არ წარმოუტყავს.

მანასე

ხალხი უფრო უგდებს
ცრუ-მოაწმენებს და არა მსჯავრსა.
ეს ურთელსაც ვცდივინება.

(შედის ოთხნი. სილვა ტერასიდან ჩამოვა).

იოხაი.

საშინლად მივირის დე-სილვა! ნუთუ
შენ შენი აზრი გამოიტყვალე?

სილვა.

არავის, არსად ნება არა აქვს
სასამართლოს მსჯავრი დასწროს.

იოხაი.

რა მესმის? ამას ის კაცი ამბს,
ვინც შეჩვენა მისი თხზულება?

სილვა.

მე შეეჩვენე? განა აშკარად
ვისთვისმე მითქვამს მე ჩემი აზრი
მის თხზულებასზე?

იოხაი.

სილვა! აქ ყველამ
იცინა, რომ შენ აკონტასკვდა
შეატეობინე სინაღლასა
«იგი არ არის ებრაელი»!

სილვა.

შენ შენებურად ჰმარტავ ჩემს სიტყვებს...
მე როგორც ვხედავ, ვერ გავიგია...
დაედსენ მაგას...

იოხაი.

გარკვად გავიგე,
რომ შენ გსურს ხალხი ურთელისა
მიფარველი იყო...

სილვა.

ვარკვია! ვმარს!
სულაც არა ვარ მისი მიფარველი...
მას ვი ვერძნობ... თითქმის დასჯურისა,
რომ მე სრულიად გამოვიტყავე!

მე, მეგობარო, ყველაფერს გეტყვი,
თუ რასა ვგრძნობდი, რომ მის თხზულებას
ვიკვლევი...

იოხაი. (იქით).

ოჰ, რაღასაც გავიგებ!

სილვა.

მე ჩავიგე კარები ჩემის
კაბინეთისა და ამ წიგნს დღე-ღამე
ჩაუყურებდი შიგ, და რა ვიგრძენი?
რამდენსაც უფრო ვკითხვობდი მას
და მის აზრებს ღრმად ვუკვირდებოდი,
იმდენი უფრო გულს მეშვებოდა...
ვგრძნობდი, რომ ჩემში გრძნეულის ძალით
ველა მეცნიერი შევდრეთით სდგებოდა...
ჩემს თავს მუდამ მას ვეუბნებოდი:
არა, არა ეგ არ შეიძლება!
შენ არ ჩაუგდებ სულში რაბინებს
მას გზასარეულს; შენ არ გაქვს ნება
გასცე პლატონის მოწაფე მეთქი!...
მე ტორშიაცა და ტალმუდშიაც
მსურდა შეპოვნა თუნდ ერთი აზრი
თანხმად იმ ღრმა მეცნიერების,
რომელიც შემხვდა მე იმ წიგნში...
მაგრამ ამაოდ, ვერა, ვერ ვპოვე;
და რადგანაც მე ფიცი მივიღე
რომ მე იმ წიგნსა გამოვიკვლევი
ტორთან, ტალმუდთან შედარებითა,
ამისთვის მას წიგნს ზედ დავაწერე:
„პლატონი ებრაელი არ არის“.

იოხაი.

დიაღ, მეც ვიცი, მაგრამ აქ სომ სჩანს
ორ-აზროვნება...

სილვა.

სრულიადანც არა!

მე ის დავწერე, რისთვისაც იგი
მისცეს სასჯელსა, ვით ებრაელი.
მაგრამ... მაგრამ ის ებრაელია?
შეჩვენების და დევნის წინაშე
განა მან თავი უნდა დასაროს?
არა! მას თუ სურს ქრისტიანობა,
ნება აქვს იყოს!

იოხაი.
როგორ, დე-სილვა!
სილვა.

მამის შენ კვლად დაბრუნებდი
ტურფა ივლითსა...

იოხაი.
რა შესმის ესა?
განა ავოსტა ქრისტიანია?
სილვა.

როცა ცხოვრობდა ისევე გუესში
იმისი მამა, — იქ მოინათლა.
შვილებიც მონასტერში გაზარდა.
შეიშვეტ, როდესაც აქ ცადმოსასვლენენ,
კვლად შიდას ებრუნებოდა.
ავოსტაც მიხედა მათს მკვლელობას?
თუ უნდა იმის სრული ნება აქვს
უწოდოს თავის თავს ქრისტიანი.

იოხაი.
ქრისტიანია?... ეგ ხომ მას ივლითს
სადაც იყო ცემოდასაღმარებელი!
სილვა.

რასაკვირველია... მას ავოსტა
დავიდხნათ. შენ ხარ გაბრძნებული,
რისათვისაც შე შენ არ გძრახავ, —
და მე?... ეჰ, დროა საქმეს შეუდგეთ.
შენ მოიხადე აქ, ხეივანში.
სინდრონიმაც იცის, რომ არის
მანასეს სტუმართ შორის ავოსტაც;
ამისათვისაც აქვე მოვა
მის დასაწყევლად თვითონ რაბინიც.
მე მოშორებით ჩემთვის ვიდეგები
და ეს ამბავი როცა დაიწყოს,
შენ წინ წამოდექ და უთხარ იმას:
„ავოსტა, შენ ხარ ქრისტიანი-თქო!“
ამით შენ ივლითს შეუცვლი გულისა:
გარგად იცი, რომ ურთიერთობის
ქრისტიანობას ის არ მიადებს.
მე ვი, რომელიც ავოსტას მხოლოდ
შეტის ვეცე ისევე, ვით მეცნიერსა, —
ამით სიტყვილსა ავიცილებდი —
ბლატონს შინათლად შეეყრებოდი.

(მიდის. იოხაი სინარულით თან მისდევს).

გამოსვლა მეექვსე.

მანასე და სხვა სტუმრები ტერასიდან ჩამოდიან. ივლითი
და ურიელი სხვა შრიდან გამოდიან.

მანასე.

რა, სვიმონ? დე-სანტოს აქ არის;
ურიელ (შემოდის ივლითთან ერთად).
დაიდა, ის არის...

ივლით.

შევე რა გუეოთ?
რას კრთი?... გრცხვენოდას! სად არის სილვა?
(მესიყა, რომელიც აქამდის უკრავდა, ჩუმდება).

რა მუსიკა? შენ რას გასუმიდი,
შენ სანბნადო გუეოთ შეამბავადო?

ურიელ.

ივლით. ივლით, აკურა მოვიდა!
(ისმის საყვირის ხმა; ყველანი შეკრებიან და ტერასის
კენ მიბრუნდებიან).

გამოსვლა მეშვიდე.

ივლითი და რაბინი სანტოს, რომელსაც თან ოთხი რაბინი
მოსდევს. ამ ოთხს რაბინს შორში საყვირები უჭირავთ
და ხანგრძლივად, შედიდურად უკრავენ. ივლითი ტერას-
ზედ რჩებიან. შემდეგ იოხაი და სილვა შემოვლენ.

მანასე (როდესაც საყვირის ხმა შესწყდება).

მაუწყებელნი შეჩვენებისა!
და ეს ჩემს სასლში...

სანტოს (დიდებულის ხმით ტერასიდან).
საყვირის ხმითა

მოკესაღმებოთ აქ შეკრებილნი!
ჩვენ ყველამ იგი დღე მოვიგონათ,
როს მამა-მთავარს ჩვენსა აბრამსა
უნდოდა შეილის მსხვერპლად შეწირვა
ღმერთისთვის. მაგრამ უფალმა რქვა მას:
„დაუტოვე ეგ და მის მკვირად
შემომწირე მე მსხვერპლად იგი თხა,
რომელიც აქვე ტყეში აბაა“.
აბრამმაც დაუტოვა შე თვისი
და მართლის და უმანგო კაცის
მკვირად იმან დაჭვლა ცხოველი...
ოჰ, მძანო, ვინც ღმერთს ისრაილისას
მარად ადიდებთ, — გუერდუნედ მოდექით!
მამა აბრამის შთამომავალთგან
უფალი ჩვენი მსხვერპლს არ თხოულობს...
შენ ვი, ავოსტა, მხოლოდ შენ მარტო
დაჩნები მანდა!

(ურიელს ყველანი მოშორდებიან; ივლითი ყოყმობს).

მანასეს ქალი?

იქნება არ გასუნს ისრაილის ღმერთს
ემსასურა შენ?

(ივლითი ყოყმობით ნელ-ნელა შორდება და სხვეს უერთდება).

ურიელ (იქით).

ისიც გამოხრდა!..

სხანს ანდამატი სულელურ როტუის ძრეელი არის (სანტოსს). ნუ თუ, რაბინო, გტონია იდგე აქ სინაიზე?

რომელმა მოსემ ამოგიჩინა თავის სიტყვების წარმოსათქმელად? ვინ მოგცა ნება, რომ განაგებდე შენ ჩემს ბედსა და უბედობას? სანტოს.

თუ შენ ნამდვილად ებრაელი ხარ, გეცოდინება ვინც მომცა ნება: მალაღმა დმერთმა!

იოხაი (წინ წამოდგება).

შემატეობინეთ,

რამ მოხდა აქ? რამ ამბავია?..

დე-სანტოს, ნუთუ გინდა რომ მიგტყენ ჩვენ სუვეელანი ვასუსის გუბას? თუ ამსტერდამმა მოგცა ჩვენ ნება, რომ ჩვენი საქმე ჩვენვე განვაგოთ და სამართალიც ისეთი გვქონდეს, როგორსაც გვიწერს ებრაელთ სჯული, — ამისი ნება მოგცა ჩვენ მხოლოდ შესასწებ ჩვენის ებრაელების და აკოსტა კი-ქრისტიანთა.

ყველანი.

ქრისტიანია!

ივლით.

ოჰ, დმერთო ჩემო!

იოხაი. (იქით).

და თქვენ გინდათ, რომ ეს შეჩვენოთ? ისრაელის ძე ვერ შეჩვენებს ქრისტიანს ცაცისა.

ივლით (იქით).

რამაც ის იღსნა

იგი მე მღუპავს

სანტოს.

ოუ რომ აკოსტა

ქრისტიანია, ბაკენი ჩემნი დადუმდებიან. (დანარჩენი ხელით ლოცავს).

გარდმოუვლინე

ისრაელის ძეთ უფალო მაღლი და მშვიდობა!

ურიელ

ვინ ამტკიცებს მაცას?

ვინ ამბობს...

იოხაი.

მამაშენს სასწაობითურთ

მამა-პაპისა საწმუნოება დიდი ხანია გამოუტყლია, და ჯერ არაფრით დაამტკიცეთ, რომ ვეღად გახდით ებრაელები... შენ ესლას ისე-ქრისტიანი ხარ და ჩვენ ზატვიად უნდა მიგვანხდეს თქვენი სტუმრობა...

მანასე.

წავიდეთ დროით!

დიდი ხანია მეკვლისი გველის. და ქრისტიანმა აკოსტამ უნდა მოგვეტეოს, თუ საკმელ-სასმელსა ისეთს ვიხმარებთ, როგორსაც გვიწერს ჩვენ ჩვენი სჯული...

ურიელ

დასველ ამათ!

მე-ქრისტიანი ვარ? როგორც ვხედავ, თქვენ გსურთ დაცინვით გამოიღოთ ვარსებებისა უწმინდურ გულით? უფრი დამიგდეთ. ისეც ვრძა ვიყავ, როცა მომინათლეს უცხად, უცხად. არც ჩემს დედ-მამას, არც მე, არც და-ძმებს არ მიგვიღია სჯული ქრისტიანისი მღვდლისგან, არც ოქროს და არც დიდებს ქრისტიანებად არ გავუსდივართ, — არა, ჩვენ გვევანდნენ მიმრქმელებათა ჯალათნი წმინდის ინკვიზიციის. ქრისტიანების ერთსა სეოლანში შეიდას წელიწადსა მალად დაეყვადით და გვაშინებდნენ გზა-გზა წამებით... შიშ ქვეშ ვიყავით და თუ რომ შიში საძირკველია საწმუნოების, ჩვენ ვერავინ ცილს ვერ დაგვწამებდა, რომ არ ვიყავით ქრისტიანები!.. დრო გადიოდა და მეც თან-და-თან გონება უფრო მინათლდებოდა და როგორსაც ესლას მსედავთ მე გახსნი ახალის სჯულისა მაღლით. მე ჩემს წინაშე გზას სსნილას ვხედავდი გულ-გონების საკარჯიშებლად, მე თავის-უფალ კაცად ვგრძობდი თავს; მეც შემქმელი ის შემეყარებოდა, რაც სსვას უფარდა და მშინებოდა იმისი, რისაც სსვას ეშინოდა. მეც, როგორც სსვასა, მიცემდა ძარღვი.

ჩვენს დიდებულ დროთ მოგონებსზედ.
 მან მისი ვიყავ უბრტყეალები,
 სამშობლო მსახურ, ახსების ნება—
 სუფიელს მქონდა!.. მაგრამ დასკდეთ,
 ჩემი სსსლობა, მეც მათთან ერთად,
 გამოვიქცეით ნიღბრლანდშია.
 აი აქ მსოფლოდ, ამ ქვეყანაში,
 მათ თავისუფლად ამოისუნთქეს,
 ყველა მათგანი ეჩქარებოდა
 მოწმენდას ჩირქის ნათლის-ღებვისს.
 მამა გაუსდა მათ მაგალითად
 და კვლად გასდნენ ერთად.
 მათს მაგალითს მივეყვები მეც?
 გიცი ივითხავო. პირ-და-პირ გეტყვიოთ:
 კმა-ყოფილებით მივეცემოდა
 მას, რაც ყველასთვის საზოგადოა,
 განცალკევებულს ჩვენს ცხოვრებასს
 დაუტოვებდი და მივეცემდი თავს
 წყაროსა ქვეყნის მოძრაობისს,—
 და ნებაც მქონდა მე ამის ქმნისა,
 მაგრამ არ ვქეპი... და რისთვისა?
 ამასედა თქვენ მე ნურაფერს მეთხავო.
 მას იმსებდა სისხარულისგან
 რისთვის იტირა ეგვიპტეშია,
 რომ მასთან იგივე ძეგლი მივიდნენ,
 რომელთაც იგი სსსებზედ გაყიდეს?
 თუმც გვეჭვარება იგი თვალსა,
 რომელიც თვითონ ჩვენ მოვიტანეთ
 აღმოსავლეთით, ვით ჩვეულება,—
 მაგრამ ჩვენ იგი აწ ვაკავშირებს,
 თუმც ეს ვავშირი თვალთ-მამცობას.
 დაძველდა უკვე ჩვენი ვავშირი,
 მას მსოფლოდ ერის სასული იცავამს
 გახრწნილებსაცან,—და ეს სასული
 მიბრძანებს ვეო მეც თქვენი მომძე.
 თქვენ, მართლაც, ჭეღვანდაში
 როგორათაცა კრს გაყურებენ,
 მაგრამ აქაც სომ ისევე ცხოვრობთ,
 ვითა ცხოვრისთვარა მგლისგან დამფრთხალი,
 და ქრისტიანის უბრალო სურვილს
 ემორჩილებით და ემონებთ.
 საკმაო აზის მტირე რამ იქვი,
 რომ თქვენ სულ-ანსად, ვით აღსთერმა,
 დაიწყოთ მარად დღე-ღამ ტანტლი,
 დარში, ავღარში, დაუსვენებლად!..
 მეც? რატან თქვენ ასე მოგივით,

მე უნდა ჩრდილ ქვეშ განვიხილებდე
 მწკანე ბალასზედ? ანა, ტანჯვა მსურს
 დატანჯულებთან. შესვენებისა
 ნება გაქვსთ თქვენა: ერთადი ვარ!
 სანტოს.

თუ მისთვის ჩემოვ ერთადობას,
 რომ ჩვენ აგვიგლო ავრე მსსსრად, —
 სჯობს ისევე დარჩე ქრისტიანად.
 შენი თხზულება დაწვით ტეტსლშია
 და შენ მიგვიტოვებ შესვენებას!
 შენს ღოცვას ზეტა როდი შეისმენს,
 ყოველი შენი სიტყვა მსამია
 და შენი სუნთქვა კარა და სარა.
 უფრო დაუგდე წყევლას, ცოდვილო:
 ვის კარებსაცა დაურახუნო
 გაგიღოს იგი სელმა მტრისამა!
 მსამათ და ბრახათ გექცეს წამადი
 ავად-მყოფობის დროს დაღუული!
 სულიცა ტანჯვით დავიღუვია
 ტილს ავღილს.

ყველანი (თავ-ჩაღუნულნი).
 ოჰ, უბედურო!
 სანტოს.

იარე ბრძოლა და წყევლ იყოს
 ვინც მოტეცს სელში შენ ყავარჯენი!
 მიწა გასკდეს და თან ჩავიტანოს,
 როცა წაიქცე...

ყველანი
 შე უბედურო!
 სანტოს.

ველსიამ შენ უფრო გავლენა,
 ჩემის პირითა იგი-გწვევლის შენ
 და იმ საშოსაც, რომლისაცანაც
 შენ დაიბადე...

ურიელ (იქით),
 ოჰ, დედა ჩემო!
 სანტოს.

წვეულიც იყენ ის მეგობრები,
 რომელთაც შენ გატარებდის დროს
 უნუგეშოდა ანა დატოვონ!
 წვეულიც იყენ ისინიც, ვინცა
 მტირედაც არის თანავგომნობენ!
 წვეულიც იყოს ყველა, რასაც ვი
 შენ უწმინდური სელი შეასო!
 ისედადნება სიყვარულისგან,
 რომ ვერ გაიგებ ვერც ერთ ქალისგან.
 მსურვალე აღერსს...

პრიტიკა და გიგლიოზკაზია

(გაკრეფება)

ახლა გადავიდეთ მეთოდის სახელ-მძღვა-
 ნელს წიგნს შინაარსზედ. ერთის შესედეით, რა
 გინდათ. რომ ამ პატარა წიგნში არ მოიპოვე-
 ბოდეს? გამოკვლევა ძველის და ახლის სწავ-
 ლის მეთოდებისა, სახმო მეთოდის უმთავრესნი
 დირსებანი ბ. ბ. დისტერველის, უშინსკის და
 მიროპოლსკის აზრით, ხმების გამოცალკეების
 სისტემა, გეგმი და სხვ. და სხვანა. ერთის სიტ-
 უვით, რა გინდა, სულო და გულო, რომ ამ
 პაწაწა წიგნაკში არ იყოს მოქცეული? მაგრამ
 სწორედ აი ამისთანა წიგნზეა ნათქვამი: „შო-
 რიდგან მტერს უყენებ თვალსა და ახლოდ-
 გან მოკეთესაო“. ყველაზე ისე მოკლედ, სუს-
 ტად არის ნათქვამი წიგნში, რომ დიდი საძნე-
 ლოა ამისი გაგება იმათთვის. ვისაც ზედ მიწვე-
 ნით და კარგათ არ შეუსწავლიათ სწავლის მე-
 თოდები. წიგნი დაიწყო ისტორიული აღწე-
 რით ძველისა და ახალი სწავლის მეთოდებსა.
 მაგრამ რომ ვკითხვით ავტორს რა საჭიროები-
 სათვის არის აქ ჩართული ისტორიული მე-
 თოდების გამოკვლევა, ძალიან საეჭვოა, რომ
 მან რაიმე პატივ-დასაღები საბუთის წარმოდგენა
 შეიძლოს. ბ. ავტორს გაუგია, რომ ალია მო-
 კვდაო და ის კი ვერ შეუტყვის, თავი საით უშ-
 ვსო? მას შეუტყვის, რომ ვისაც სურს საფუძ-
 ლიანად და ვრცლად გამოიკვილოს რამეო,
 უნდა წინადაერთოს მას ისტორიული საგნის
 აღწერაო, მაგრამ ეს კი დავიწყება, რომ ისტო-
 რიულ საგნის აღწერას მაშინ აქვს აზრი და
 მნიშვნელობა, როდესაც მასზედ არის დაფუძ-
 ნებული ავტორის საკუთარი გამოკვლევა და
 დასკვნა. მაშ, ვკითხვით როგორ ისარგებლა ბ.
 ნათაძემ ისტორიული მეთოდების აღწერით?
 ვერც როგორ-აბა გაცმა დასაზარაკი დაიწყოს თი-
 თქმის აღამიდგან და ეს სულ იმიტომ, რომ
 ეთქვა, რომ ჯერ ასწავლიდნენ ასოთა შემაერ-
 თებელი მეთოდითო, შემდეგ გამოიგონეს სი-
 ლლაბიური მეთოდით, შემდეგ სხმო (ბგერითი)
 სინტეტიკური მეთოდით, შემდეგ სახმო ანალი-
 ტიკური და ბოლოს საუკეთესო სინტეტიკი-

ულიო. ხოლო თვითონ კი არა ვითარს მნიშვ-
 ნელობას ბრძანდევს ამ ისტორიულ მეთოდების
 პროდრესს, რადგანაც უქცევს გზას აღნიშნულ
 სინკრიტიულ მეტოდს და ჩამოურვევს უკან
 ისევ ძველს ანალიტიკურს სახმო მეთოდს (იხი-
 ლე გვერდი 22-26 ბ. ნათაძის მეთოდური
 სახელ-მძღვანელო წიგნისა). მაშ, ესე ისარგებ-
 ლეთ, ბატ. ავტორო, ისტორიული მეთოდე-
 ბის გამოკვლევით? თუ რომ ისტორიულ გა-
 მოკვლევას არაფერს მნიშვნელობას არ აძლევ-
 დით, ვინ დაგაძლათ, რომ ნამდვილად წარ-
 მოდგედგინათ მისი აღწერა, ხოლო თუ აძ-
 ლევთ რაიმე მნიშვნელობას, რა მიზეზია აუქ-
 ციეთ გზა სინკრიტიულს და მიმართეთ ძველს
 ანალიტიკურს სწავლის მეთოდს?

ბ. ნათაძე ოპიის სახელ-მძღვანელო წიგნის
 3, 4, და 5 გვერდზე სწერს: სახმო წესი (წესი
 კი არა, მეთოდა) ჩვენში. საქართველოში, არ
 არის დიდი ხანი, რაც გავრცელდა. წინად მე-
 ფობდა ესრეთ წოდებული ასოთა შემაერთებ-
 ლი წესი სწავლისა და ხანდისხან სილლაბიურ
 წესსაც ხმარობდნენო რომ საქართველოში
 უწინ მეფობდა ასოთა შემაერთებელი სწავლის მე-
 თოდა, ეს მართალია, მაგრამ ის კი სრული
 ტყვილია,, მითომც ხანდისხან სილლაბიურ
 წესსაც ხმარობდნენ ბ. ელნიკის, რომლის
 წიგნიდგანაც აქვს ბ. ნათაძეს ეს ნათარგმნი,
 სრული საფუძველი ჰქონდა ეთქვა ეს შესახებ
 რუსეთისა, რადგანც მათ მწერლობაში იყვნენ
 ამ მეთოდის მიმდევარნი: ამ მეთოდით არის შე-
 მდგარი, მაგალითად აზრიანი ბ. კრემლოვისა
 «Способъ обученія русскому чтенію Сиб. 1853 г.
 ბ. ბოლდირევისა «Азбука въ 24 урокахъ. Мос-
 ква, 1869 г. მღვდელის ნიკოლსკისა „Азбука“
 1871 г. მაგრამ ჩვენის მწერლობაში კი ერის
 წარმომადგენელსაც ვერა ვნახამთ ამ მეთოდისას.
 ამის დასამტკიცებლად საჭირო არ არის შორს
 წასვლა: ჩვენს მწერლობაში მოიპოვება სულ
 ექვსად-ექვსი ანბანის წიგნა: ბ. ბ. ფურცელაძი-
 სა, იოსელიანისა, კერესელიძისა, მდივანოვისა ან-
 პატელოვისა და გოგებაშვილისა,— გადაშინ-
 ჯეთ, ბ. ავტორო, და დარწმუნებით, რომ ყვე-
 ლა ესენი არიან მიმდევარნი ან ძველი ასოთა-
 შემაერთებელის და ან სახმო მეთოდისა. აი, ამის-
 თვის მოგახსენეთ ბ. ავტორო, რომ პირადებით

უკლას თარგმნა არ შეიძლება, უკლას ხომ ასო აქვს ჩვენში ალბაგი, რაც რუსეთში მომხდარა!!

(გატრეპლდება.)

ჭოთეული.

ა ნ ე გ ლ ო ტ ე ბ ი

ერთი ბერი მივიდა მსაჯულთნ და იხილა: შეი-
ლები არ მანსხვენო.

— წადი დედაო შინს! გარდაუწევიტა მსაჯულმს:
შენს შეილებს მე უბრძანებ, — შეგინახონო.

ერთს მოსწავლე ჭაღს ჭვითხეს: „მამაო ჩვენო“
იციო? — ვიციო! მიუგო ჭაღმა. — აბა სოჭვიო! ჭაღი ვი-
თხულობს: „მამაო ჩვენო... ცათა შინა...“ რომელი
ხარ ვი დაჯვიუდა და გაუსწორეს: „რომელი ხარ“
ჭაღს ეს გასწორება ვითხვა ეგონა და მიუგო. „მე ბე-
ტონო, ბარბარე გახლავარო!“

ერთი ღრამატივოსი მასწავლებელი სხსლში იყო მო-
წვეული. მთელი ეს საღამო ისე გაატარა, რომ ხმა არ
ამოუღია. ჭაღებმა შეამჩნიეს თუ არა ეს, მივიდნენ და
ჭვითხეს: რისთვის არ იღებს ის მონაწილეობას მათ
ბასში.

— მინდილენებო! მიუგო მან რამდენიმე ხმევანს
ასოებს შორის საჭიროა იქმნეს უხმო ასოც!...

ერთმა ახალ-გაზდა აფიცრამაო მის შემდეგ დაიკებს-
ნა თავის ნაწინობებთან:

— აი ამ სრმლით ერთხელ თათარს მარჯვენა
ხელი მოჭკერიო!

— რატომ თაჯი არ მოჭკერიო? ჭვითხეს მას.
— თაჯი უკვე მოჭკრილი ჭქონდაო! მიუგო აფიცრამა.

სარატოვის გუბერნიის სასამართლოში იჭაურნი
ადოკატა ჭაღავობდა, რომელშიაც სსკათა შორის
წარმოსტევა: „ვიანს ხარ შენ კაცო!“

— მე კეკსოლმისეის პოლკის სალდათი გახლა-
ვარ, თქვენო ღირსებაჲ, მიუგო სალდათმა, რომელიც
ადოკატის პირ-და-პირ იდგა.

რამე-რამე

თუ რამოდენად ისლართება ნათესავობა ინგლისში
ამას გვიჩვენებს ერთი ნუ-იორკის მცხოვრების წერი-
ლი თავის მეგობართან. „მე შევირთე ჭერივი ჭაღი,
რომელსაც თან გერი მოჭევა, გავიდა რამდენიმე ხანი და
ამ გერზედ მამა ჩემმა დაიწერა ჭვარი. ასე, რომ ჩემი
ცოლი ერთსა და იგივე დროს მამი ჩემისა რმლიც იყო
და სიდედრიც. ესლა ჩემი ცოლის გერი მე დედათ მო-
მხვდება, მე ვი მის შეილად ვითვლები. ამ უჯანსკელს
ე.ი. ჩემი ცოლის გერს შეილიეყოლა ეს მისი შეილი ჩემი
მაც არის, რადგანაც მამი ჩემისა და დედი ჩემის შეი-
ლია და იმავე დროს რაკი ეს ყმაწვილი ჩემი ცოლის
გერის შეილია ჩემი ცოლი მას ბებიათ ერგება. და თუ
ჩემი ცოლი მისი ბებია, მასთანადე მეც უნა ყუთვილ-
ვარ...“

რედატორ-გამომცემელი ვ. აბაშიძე.

გ ა ნ ც ხ ა დ ე ბ ა ნ ი

დედა-ენა ანუ ანბანი და პირველი სა-
კითხავი წიგნი, მისუთი ბამოცემა, შეცვლილი
და შევსებული, დაიბეჭდა და ისუიდება გამომ-
ცემლის გრიქუროვის მადანიაში. ამ ახალის
გამოცემის ანბანი თითქმის ხელ-ახლად არის
შედგენილი და მასში ჩამატებულია საწერი დე-
დანი, პირველ ხანში სახმარებელი. პირველი
საკითხავი წიგნი შევსებულია ახალი სავარჯიშო-
ებით, მოთხრობებით, დექსებით და სურათე-

ბით, გარდა ამისა შეცვლილია რედაქცია ზოგიერთა წინანდელი მოთხრობისა და ლექსებისა. წიგნის მეორე—სადმართო ნაწილი იპყრობს პირველის წლის კურსსა ორივე ადგილას მოთხრობისას, სურათებ ს. სადმართო მოთხრობები თავდება წმიდა ნინოს ცხოვრების და მოქმედების მოკლე აღწერით, რომელიც სურათით არის შემკობილი. წიგნი წინანდელს გამოცემაზე ერთი თაბანი, იუნ 32 კვერდით, დიდია, მაგრამ ფასი კი შეუცვლელად ერის დარჩენილი. გამაცემელი გრიქუროვის მადანია იმყოფება გუგის ხიდის უერთან, ბადის პირ-და-პირ. (5—3)

„თეატრის“ რედაქცია.

მომავლის წლისათვის განაგრძობს ხელის მოწერის მიღებას.

კახეთი „თეატრის“ პროგრამა მომავლის წლისათვის ისევე ის დარჩება, როგორც წინწლებში. დაიბეჭდებიან: სსვათა მორის მოთხრობანი როგორც ორგინალი აგრეთვე საუკეთესო უცხო თსულებათა თარგმანები, ზიესები: ვოდვეილი, კომედი და ტრაგედია, ანეკდოტები: მოსწრებული სიტუეები, კასართობენი სასაცილო ამბები და სხვა. გამოცანები; ხალხური, სამატემატიკო, საართმეთიკო; ანდასები, იგავები ლექსები: კრიტიკა და ბიბლიოგრაფია; გარჩევა ზიესებისა და წარმოდგენებისა, რეცენსიები და სხვა.

ფასი კახეთისა წლით 5 მ. ნახევარ წლით 3 მ.

გამოვიდა და ისეილება ქუთაისში, ი. მურადოვის წიგნის მაღაზიაში

ქართული წერის დედანი

მ. შ ა ბ ი ჩ ვ ა ძ ი ს ა .

ფასი 30 კაპ.

ვინც ოც-და-ათს, ანუ მეტს ეკემპლიარს იეიდის, ეკემპლიარი 24 კაპ. დაეთობა და გაეკ საწნება.

წერის დედანს შეადგენს: 1.) მსწვილი გადაბმული ხელი ბადეში თავის ელემენტრებით; 2.) დაბატარებული საშეალო გრკვალი ხელი უბადეთ ოთხს სახში; 3.) გადაბმული სწორედ (აღმაცურად) ნაწერი ნუსხური ხელი სამს სახში და 4.) გადახრილი (наклонный) გაკრული ნუსხური ხელი ბადეში—ჯერ გადაბმულად და შემდეგ სამს სახში გადაბმით. დედანსა აქვს სულ 24 კვერდი.

ვასწავლი ფრანგულს ენას ქართულის საშეალებით. საკლასო რეპეტიციონებსაც ავიღებ.

ზეტრე მირიანაშვილი
ადრესი „თეატრის“ რედაქციონში.

газеты

„КАВКАЗСКОЕ ОБОЗРѢНІЕ“

(Бывшее «юридическое обозрѣніе»)

ГОДЪ СЕДЬМОЙ

Издавая въ теченіи шести лѣтъ „Юридическое Обозрѣніе“, посвященное изученію юридическихъ вопросовъ, судебной практики и правовой жизни, редакция журнала, въ виду нарождающихся потребностей, признала необходимымъ расширить программу и съ 1-го Января 1887 года издавать ежедневную политико-литературно-юридическую газету, подъ названіемъ „Кавказское Обозрѣніе“

Въ газетѣ примутъ участіе многіе столичные, иногородніе и мѣстные Кавказскіе корреспонденты и извѣстные писатели,—специалисты по разнымъ отдѣламъ изданія.

Газета будетъ выходить ежедневно, не исключая и послѣ-воскресныхъ дней, въ количествѣ 350 №№ въ годъ, въ форматѣ обыкновеннаго газетнаго листа, по слѣдующей программѣ:

1. Статьи по вопросамъ: а) теории и практики права и судопроизводства, экономическимъ финансовымъ, государственнымъ, международнымъ, общественнымъ, по обычному праву и статистикѣ; б) русской и иностранной общественной жизни, политики и литературы; и в) промышленнымъ: нефтяному, винодѣлю, шелководству, марганцовому дѣлу и др.—II. Обозрѣніе правительственныхъ распоряженій.—III. Судебное обозрѣніе (судебные отчеты и кассационныя рѣшенія).—IV. Общественное Обозрѣніе (отчеты о засѣданіяхъ общественныхъ собраній и ученыхъ обществъ).—V. Тифлисское и кавказское Обозрѣніе (новости и корреспонденціи).—VI. Русское Обозрѣніе.—VII. Иностранное Обозрѣніе.—VIII. Обозрѣніе русской и иностранной періодической печати; критика и библиографія.—IX. Торговопромышленное Обозрѣніе (торговопромышленныя свѣдѣнія и курсы).—X. Фельтонъ: романы, повѣсти, рассказы о явленіяхъ общественной жизни и стихотворенія.—XI. Послѣднія новости и телеграммы.—XII. Смѣть.—XIII. Театръ и музыка.—XIV. Справочный указатель (революціи Тифлисскихъ судебныхъ установленій по дѣламъ апелляціоннымъ кассационнымъ и пр.).—XV. объявленія.

Условія подписки:

РЕДАКЦІЯ И АДМИНИСТРАЦІЯ ГАЗЕТЫ (для приѣма подписки, объявленій и разныя продажи)—ТИФЛИСЪ, Сололаки, Нагорная улица, д. № 21.

Подписная цѣна на газету (съ доставкою и пересылкою.)

Въ Россіи	Руб. коп.	За границу:	Руб. коп.
На 12-ть мѣсяцевъ — 12	„	На годъ — —	19 „
— 6 — — — — 6	50	полъ года — —	10 „
— 3 — — — — 3	50		
— 1 — — — — 1	50		

для г. г. студентовъ годовая плата—9 р., съ разорочкою: при подпискѣ, въ апрѣлѣ и августѣ по 3 р.

Отдѣльные №№ газеты по 5 коп.

ОБЪЯВЛЕНІЯ, за занимаемое мѣсто, строка цѣнита 5 коп.; при неоднократныхъ объявленіяхъ, дѣлается скидка.

Подписка на газету и объявленія также принимаются: въ Тифлисѣ: въ типографіи „Кавказское Обозрѣніе“ (Дворцовая улица, каравансарай, бывшій Арцруни) и въ Центральной книжной торговлѣ, въ Петербургѣ и Москвѣ, въ книжныхъ магазинахъ: И.И. Анисимова и „Новаго Времени“, въ Харьковѣ—въ книжн. магаз. „Новаго Времени“, въ Одесѣ—у Распопова, въ Варшавѣ—у Райхмана и Френдлера и др.

При доставленіи въ редакцію экземпляра сочиненія юридическаго или иного содержанія о немъ будетъ данъ отчетъ и сдѣлана публикація

Редакторъ—издатель А. С. ФРЕНКЕЛЬ.